

EEN SCHETS VAN DENEMARKEN

Denemarken heeft veel te bieden, van de beruchte Vikingen tot sprookjesschrijver Hans Christian Andersen, en van onweerstaanbare gerechten tot modern interieurdesign. Het heeft een prachtig platteland, kilometers lange zandstranden en fascinerende historische gebouwen. De hoofstad Kopenhagen bezit een rijk cultureel leven en musea van wereldklasse, en is daarmee perfect voor een korte trip.

Denemarken bestaat uit meer dan 480 eilanden, waarvan er ongeveer 100 bewoond zijn. Het vormt een brug tussen het Europese vasteland en Scandinavië, en is door een smalle strook land in het zuiden van Jutland, bij de Duitse grens, verbonden met het vasteland van Europa. Hoewel het land geen deel uitmaakt van het Scandinavisch schiereiland hebben de Denen wel historische en culturele banden met hun noorderburen. Er zijn ook taalkundige overeenkomsten. Denemarken heeft een sterke band met twee autonome gebieden: de Færøer en Groenland. Beide gebieden zijn vertegenwoordigd in het Deense parlement, dat toezicht houdt op hun bankwezen, buitenlandse politiek en defensie.

Denemarken bestaat vooral uit laagland, met uitgestrekte korenvelden, heide en bossen, en telt enkele nationale parken. Verder heeft het land enorme zandduinen, fjorden en uitgestrekte stranden. In de onberispelijke Deense dorpen en steden staan veel vakwerkhuisen, vaak getooid met kleurige bloembakken. Majestueuze kastelen, paleizen en historische kerken bezaaien het Deense landschap. Er zijn ook veel ruïnes uit de tijd van de Vikingen en zelfs nog oudere overblijfselen, zoals dolmens die dateren uit de steentijd. Denemarken staat bekend als een vreedelievend en liberaal land met een goed openbaar vervoer en uitstekende sociale voorzieningen. De misdaad- en

Pittoreske huizen in het havenkwartier Nyhavn, Kopenhagen

Wisseling van de wacht bij Amalienborg Slot, Kopenhagen

corruptiecijfers zijn benijdenswaardig laag. Buiten de steden ziet u vaak onbemande kraampjes langs de weg waarin agrarische producten te koop liggen.

Tradities en politiek

De nationale vlag, de Dannebrog, is de oudste ter wereld en de Denen laten hem bij elke gelegenheid die zich voordoet trots wapperen. Volgens de legende was de vlag oorspronkelijk een vaandel, met een wit kruis op een rode achtergrond, als inspiratie voor de Deense ridders die aan het begin van

De Kleine Zeemeermin is het symbool van Kopenhagen

de 13de eeuw strijd leverden in het huidige Estland.

De Denen zijn trots op hun erfgoed en de historische dorpen – die teruggaan van de 19de eeuw tot de Vikingen en de steentijd – zijn populaire bestemmingen. De meeste Denen zijn trots op het feit dat hun koningshuis het oudste van Europa is. De huidige koningin, Margaretha II, zit al sinds 1972 op de troon en is de eerste vorstin in

Denemarken sinds de 14de eeuw. De populaire koningin vervult niet alleen haar officiële taken, maar heeft de monarchie ook tot een modern instituut gemaakt. De invloed van de monarchie op de politiek is beperkt, zoals vastgelegd in de Deense grondwet. De koers van het nationaal beleid wordt bepaald door de Folketinget, het 179 leden tellende parlement dat zetelt in het Christiansborg Slot in Kopenhagen. In het parlement zijn zo'n twaalf partijen vertegenwoordigd. Elke vier jaar zijn er verkiezingen en meer dan 85 procent van de kiesgerechtigden brengt een stem uit. De meeste belangrijke nationale vraagstukken worden door middel van een algemene stemming beslist. Soms komen besluiten voort uit een referendum, zoals in 1953 toen de grondwet moest worden aangepast zodat ook een vrouw de troon kon bestijgen, of in 2000 toen de Denen tegen de invoering van de euro stemden.

Maatschappij en samenleving

Denemarken wordt grotendeels bewoond door etnische Denen, afstammelingen van de Teutoonse stammen die ooit heel Scandinavië bevolkten. Harald I Blauwtand, de tweede koning van Denemarken, werd in 960 gedoopt als katholiek en Denemarken bleef tot ver in de 16de eeuw katholiek. In de 16de eeuw kreeg de Duitse hervormer Maarten Luther steeds meer

aanhang en toen Christiaan III in 1534 de troon besteeg, werd het lutheranisme de officiële religie. Nu is ongeveer 90 procent van de bevolking protestant en hoewel de kerken tamelijk leeg blijven, schenken veel Denen geld aan de Kerk en houden ze tradities zoals doopfeesten en belijdenis in ere. Denemarken bestaat grotendeels uit een etnisch homogene bevolking. Rond 1960 introduceerde men een toleranter immigratiebeleid, waarna kleine buitenlandse gemeenschappen tot stand kwamen. In Kopenhagen wonen flink wat Turken en Palestijnen, en sinds kort ook immigranten uit Iran, Irak en Afghanistan. Veel ouders onderbreken hun carrière voor ouderschapsverlof. Het vooruitstre-

Zicht op Gammel Estrup, in Jutland, helemaal omgeven door water

vende sociale stelsel geeft de meeste vrouwen de kans om daarna weer aan het werk te gaan, vaak parttime. Het beroemde Deense liberalisme komt misschien wel het best tot uitdrukking in Christiania, een hippiecommune midden in de hoofdstad, die ontstond in 1971. Eerst werd de gemeenschap gezien als een sociaal experiment, nu wonen er permanent zo'n 900 mensen die een alternatieve levensstijl voorstaan. De Denen gaan even gemakkelijk om met andere kwesties, zoals het huwelijk. Het scheidingspercentage is een van de hoogste van Europa en bijna 20 procent van de paren woont ongehuwd samen. Sinds 1973 is abortus legaal.

Charmant vakwerkhuis in Rønne, op het eiland Bornholm

Haven met zeilboten, Maribo (Lolland)

Windturbines aan de westkust van Denemarken, waar de situatie ideaal is voor het produceren van schone energie

Economie en ecologie

Denemarken heeft een sterke economie en een van de hoogste BNP's per hoofd van de bevolking van alle EU-landen, en kent dan ook een hoge levensstandaard. Eeuwenlang was het een land van boeren en vissers. Tegenwoordig werkt minder dan vijf procent van de bevolking in de agrarische sector. De visserij is echter nog steeds belangrijk voor de economie. Het land is een grote visexporteur en staat ook bekend om zijn zuivel- en varkensvleesproducten. Andere exportproducten zijn medicijnen, bier, meubels en elektronica. De Denen hechten grote waarde aan een gezond milieu. Er zijn veel alternatieve

energiebronnen en de staat subsidieert windturbines, die door het hele land staan. Deze turbines leveren meer dan 40 procent van de benodigde elektriciteit. Er wordt ook veel geïnvesteerd in zonne-energie. Op het eiland Ærø, ten zuiden van Funen, staat een van de grootste zonne-energiecentrales ter wereld. Elk nieuw bouwproject wordt getoetst op de gevolgen voor het milieu. De Denen zorgen goed voor hun kust, en veel resorts hebben de blauwe vlag gekregen, die geeft dat de stranden schoon zijn. Het recyclen van huishoudelijk afval is normaal in Denemarken, net als het gebruik van milieuvriendelijk verpakkingsmateriaal (een groot deel van de papierproductie komt uit gerecyclede bronnen).

Cultuur, kunst en design

Denemarken, dat als een van de gelukkigste landen ter wereld geldt, speelt in de wereld een vooraanstaande rol wat betreft de kunst van het goede leven. Fietsen is een van de belangrijkste vormen van recreatie in het land, dat ongeveer 12.000 km aan bewegwijzerde fietsroutes telt. In diverse boeken wordt de Deense cultuur geëerd, waarbij vooral aandacht wordt gewijd aan *hygge*, het Deense woord voor

Kustgebied in Allinge, Bornholm

Het mooie interieur van kunstmuseum Ny Carlsberg Glyptotek, Kopenhagen

een relaxte, gezellige omgeving. De bij deze huiselijke omgeving behorende waarden, met warme stoffen en een prettige sfeer beïnvloeden ook het dagelijks leven – de impact is zichtbaar in het design, de kunst, de media en de evenementen van Denemarken.

Enkele van de beste meubelontwerpers van het land zijn Hans Wegner en Arne Jacobsen, beiden drijvende krachten achter het Deense modernisme, en beiden bekend om hun iconische Y- en eistoelen. Het Designmuseum Danmark (blz. 59) in Kopenhagen wijdt expositieruimte aan de invloed van Deens design. Zie voor meer informatie over Deens design blz. 28–29.

Deense musea zijn niet alleen interessant vanwege hun collectie, maar ook vanwege hun architectuur, restaurants en winkels die het bezoek veraangamen. Kopenhagen bezit een keur aan prachtige musea, waaronder de Ny Carlsberg Glyptotek (blz. 82–83), met werk uit de 'gouden eeuw' van de Deense schilderkunst, en het Nationalmuseum (blz. 88–89), en de moderne kunstmusea Arken en Louisiana. Andere musea in het land vieren het werk van vooraanstaande Denen en de Deense geschiedenis.

Een ander belangrijk Deens cultureel exportproduct is Nordic Noir-tv-drama. Beroemde voorbeelden zijn *The Killing*, *Borgen* en *The Bridge*, die in het buitenland zijn geïmiteerd. Nordic Noir films worden gekenmerkt door misdaadverhalen, traag

uitgesponnen plots en dreigende cinematografie.

De Deense culturele evenementen variëren van belangrijke muziekfestivals tot lokale parades en concerten. Een van de grootste evenementen is het rockfestival in juli in Roskilde, dat meer dan 130.000 bezoekers trekt met een mix van internationale en Scandinavische bands. Voor meer informatie over amusement in Denemarken zie blz. 280–281.

Objecten in het Designmuseum Denmark, Kopenhagen

Deens Design

LEGO®-steentjes, de ei-stoel van Arne Jacobsen, audio- en videoapparatuur van Bang & Olufsen worden in de hele wereld herkend als Deens ontwerp. Design is heel belangrijk in Denemarken en vormt een flinke inkomstenbron. Ook is het iets waar de Denen hun identiteit aan ontlelen. Twee plaatsen waar veel informatie te vinden is over de tradities en de geschiedenis van Deens design zijn het Designmuseum Danmark en het Danish Design Center, beide gevestigd in Kopenhagen.

Kähler Ceramics begon op de wereldtentoonstelling in Parijs van 1889 aan zijn reputatie te bouwen. Het bedrijf werkte samen met diverse ontwerpers.

De **Mikadotafel** van Cecilie Manz (geb. 1972) is een verfijnde constructie met drie poten zonder schroeven en scharnieren.

De **Y-stoel** is het meest herkenbare ontwerp van Hans Wegner (1914–2007), een pionier van het Deens modernisme. Hij ontwierp meer dan 500 houten stoelen, die zowel minimalistisch als organisch zacht zijn.

Bang & Olufsen maakt sinds 1925 producten van topkwaliteit. De schoonheid van deze artikelen is gekoppeld aan de toepassing van de nieuwste technologie, wat resulteert in een uitstekende geluidswaarde.

Grote ramen vervagen de grens tussen binnen en buiten.

Lichte, open ruimte

Functioneel, strak meubilair

Deze lamp van **Poul Henningsen**, uit een serie geproduceerd voor Louis Poulsen & Co, is het resultaat van een vasthoudende poging van de ontwerper om een lamp te creëren die een maximum aan licht zonder schaduwen geeft. Hij bereikte dit door licht gebogen lampenkappen te combineren die samen een zacht licht verspreiden.

Meubelontwerper Kaare Klint raakte gefascineerd door de mogelijkheid om ergonomie te combineren met traditionele meubelontwerpen. Hij liet zich bijvoorbeeld inspireren door 18de-eeuws Engels meubilair.

Innovatief gebruik van materiaal

Heel karakteristiek Deens porselein is het eerste porseleinen servies van Royal Copenhagen uit 1775, met een patroon van blauwe bloemetjes. Dit exclusieve ontwerp is zowel historisch als tijdloos.

De Bodumfabriek werd aan het einde van de Tweede Wereldoorlog opgericht door Peter Bodum. Zijn praktische en eenvoudige keukengerei van 50 jaar geleden wordt nog steeds gemaakt en is nog altijd even populair.

LEGO® is de naam van de speelgoedfabriek die in 1932 werd opgericht door Ole Kirk Christiansen. Hij begon met de productie van houten speelgoed en introduceerde in 1958 de bekende plastic steentjes. De merknaam is afgeleid van de Deense zin *leg godt* (speel lekker).

Interieurdesign

De Denen hechten veel waarde aan eenvoudige genoegens, iets wat zich ook uit in het Deens design. Veel Deense producten zijn gericht op hygge, typisch Deense intieme gezelligheid. Dit is vooral zichtbaar in het interieurdesign, met voorbeelden die variëren van functionalistische meubels tot sfeervolle verlichting.

Arne Jacobsen

Arne Jacobsen werd geboren in 1902 en is ontegenzeggelijk de 'ster' van het Deens design. In zijn jeugd was hij al gefascineerd door het werk van de Zwitserse architect Le Corbusier, vooral vanwege diens nadruk op functionaliteit. Jacobsen maakte veel bekende ontwerpen, waaronder de Mier (1951). Deze stapelbare stoel van triplex was de voorloper van de stoelen die nu wereldwijd in scholen en cafés te vinden zijn. De meeste van zijn ontwerpen, zoals het Ei en de Zwaan, zijn nog steeds in productie. Jacobsen overleed in 1971.

Jacobsens beroemde ei-stoel

Onder de loep: Amalienborg Slot

De belangrijkste reden om naar dit deel van Kopenhagen te komen is het Amalienborg Slot, de officiële residentie van koningin Margaretha II, dat wordt bewaakt door soldaten in traditionele uniformen. Dagelijks rond het middaguur vindt de wisseling van de wacht plaats. Het Amalienborg Slot werd het centrum van een nieuw district dat Frederik V in 1748 liet aanleggen vanwege de 300ste verjaardag van de Oldenburgdynastie. Ter ere van de koning werd het district Frederiksstad genoemd.

De Alexander Nevsky Kirke is een Russisch-orthodoxe kerk uit 1883. Hij was een geschenk van tsaar Alexander III vanwege zijn huwelijk met een Deense prinses.

Marmorkirken, ook bekend als de Frederikskirken, even ten westen van Amalienborg. De enorme koepel rust op twaalf pilaren en is met een doorsnede van 31 m een van de grootste in zijn soort in Europa.

Amalienborg Slot
Het paleis is sinds 1794 de residentie van de Deense koninklijke familie en bestaat uit vier bijna identieke gebouwen.

Het Medicinsk Museion, een medisch museum in de vroegere academie voor chirurgie, toont gruwelijke stoffelijke overschotten en een oude operatiekamer.

Designmuseum Danmark
Voordat dit gebouw in gebruik werd genomen als een tentoonstellingsruimte voor Deens design was het vanaf de 18de eeuw een ziekenhuis.

Oriëntatiekaart
Zie Stratengids, kaart 2

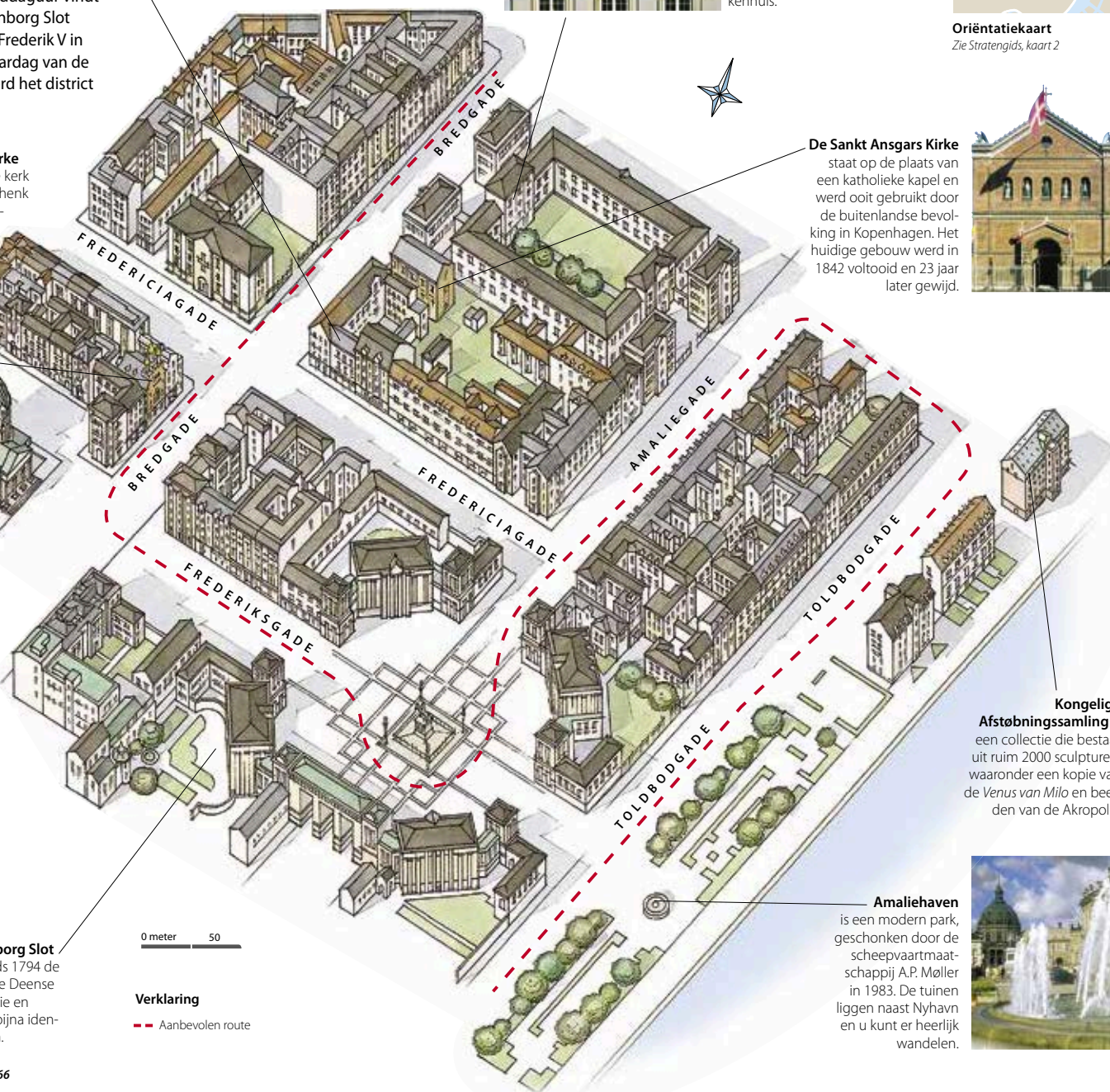

De Sankt Ansgars Kirke staat op de plaats van een katholieke kapel en werd ooit gebruikt door de buitenlandse bevolking in Kopenhagen. Het huidige gebouw werd in 1842 voltooid en 23 jaar later gewijd.

Koninklijke Afstøbningssamling is een collectie die bestaat uit ruim 2000 sculpturen, waaronder een kopie van de *Venus van Milo* en beelden van de Akropolis.

Amaliehaven is een modern park, geschonken door de scheepvaartmaatschappij A.P. Møller in 1983. De tuinen liggen naast Nyhavn en u kunt er heerlijk wandelen.

0 meter 50

Verklaring

--- Aanbevolen route

12 Rosenborg Slot

Dit koninklijk paleis is de meest bezochte bezienswaardigheid van Kopenhagen. Het bevat duizenden voorwerpen, zoals schilderijen, snuisterijen, meubilair en een klein arsenaal, maar het indrukwekkendst is de ondergrondse schatkamer, waar de kroonjuwelen en andere koninklijke regalia liggen. Het fraaie stenen paleis in Hollandse renaissancestijl werd in 1606 gebouwd als zomerverblijf in opdracht van Christiaan IV. Diverse vorsten bewoonden het paleis tot Frederik IV begin 18de eeuw een groter onderkomen liet bouwen in Fredensborg. Begin 19de eeuw werd Rosenborg een museum.

UITGELICHT

- ① De toren met spits was een omgebouwde erker.
- ② De hoofdtoren werd rond 1620 gebouwd en was oorspronkelijk kleiner.
- ③ De derde verdieping werd in 1634 voltooid en was zo ontworpen dat er ruimte was voor een prachtige, lange banketzaal.
- ④ Langs de torentrap ziet u ruiterschilderijen, portretten en een reeks 17de-eeuwse bloemen-aquarellen van Maria Merian.

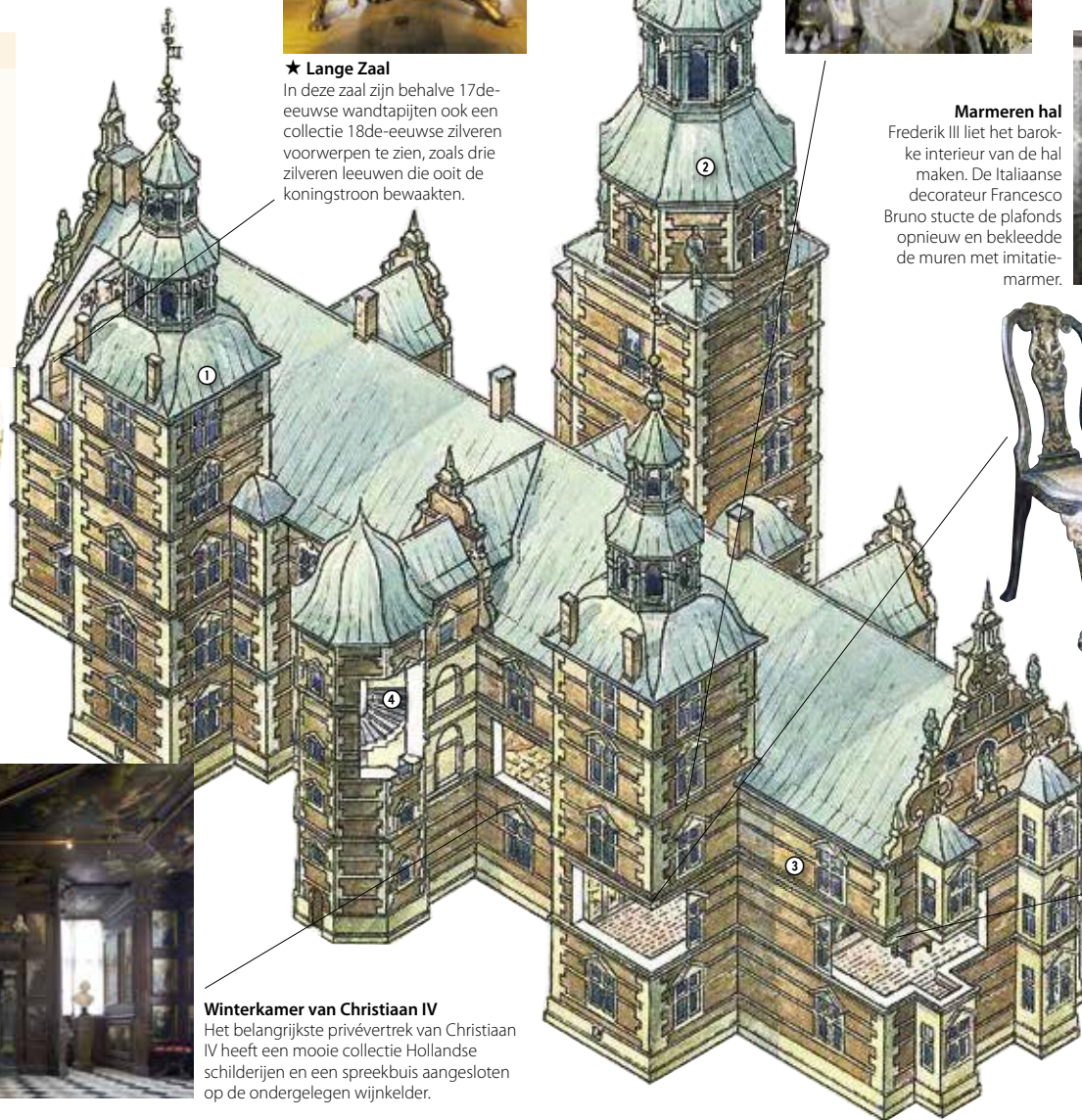
★ Schatkamer

In de ondergrondse schatkamer liggen de koninklijke juwelen, zoals de kroon van Christiaan IV, met een gewicht van 2,89 kg.

★ Lange Zaal

In deze zaal zijn behalve 17de-eeuwse wandtapijten ook een collectie 18de-eeuwse zilveren voorwerpen te zien, zoals drie zilveren leeuwen die ooit de koningstroon bewaakten.

Winterkamer van Christiaan IV

Het belangrijkste privévertrek van Christiaan IV heeft een mooie collectie Hollandse schilderijen en een spreekbuis aangesloten op de ondergelegen wijnkelder.

Glaskabinet

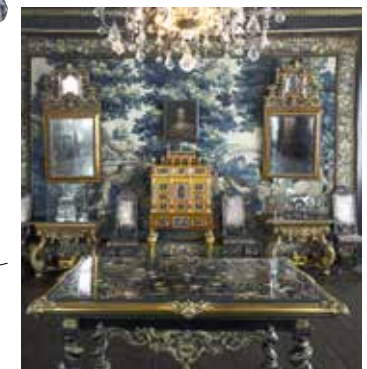
Deze kamer op de tweede verdieping, ontworpen in 1714 in opdracht van koning Frederik IV, bevat een schitterend gepresenteerde verzameling Venetiaans glas. De kamer is uniek in zijn soort.

Marmeren hal
Frederik III liet het barokke interieur van de hal maken. De Italiaanse decorateur Francesco Bruno stucte de plafonds opnieuw en bekleedde de muren met imitatie-marmer.

Chinese zitkamer

Deze kamer werd gebruikt door Sophie Hedevig, de zus van Frederik IV. Heel bijzonder zijn de stoelen in Chinese stijl, een gitaar bezet met ivoor en schildpad en met het monogram van de prinses erop, een 17de-eeuwse porseleinen kan en een ebbenhouten tafel.

Koningszaal van Frederik IV

De tafel in het midden was een geschenk van de groothertog van Toscane aan Frederik IV. De schitterende kristallen kroonluchter is waarschijnlijk gemaakt in Wenen.

TIPS VOOR DE TOERIST

Praktische informatie

Øster Voldgade 4A. Kaart 1 C4. Tel. 33-153286. **Open** mei, sept. en okt.: dag. 10.00–16.00; juni–aug.: dag. 9.00–17.00; nov.–april: di–zo 10.00–14.00 uur. **Gesloten** 1 jan., 22–26 en 31 dec. kongernes samling.dk/en/rosenborg

Openbaar vervoer

M Nørreport. 5A, 6A, 26, 1505, 173E, 184, 185